

Asia: VN/20468/2024

Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - Selvityshenkilön kysely

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluvat teokset ja muut suojan kohteet

Kysymys 1: Mitä teoksia ja muita suojan kohteita hyvitysvollisuuden tulisi koskea, kun otetaan huomioon tietoyhteiskuntadirektiivin 2 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännökset?

Linkki direktiiviin: [Direktiivi - 2001/29 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/29/2001_29_en)

Tulee koskea vain sellaisia suojan kohteita, joiden oikeudenhaltijoille yksityisestä kopioinnista mahdollisesti aiheutuu vahinkoa. Silloin on otettava huomioon mm. se kuinka paljon erilaisten maksullisten suoratoistopalveluiden käyttö on korvannut yksityistä kopiointia.

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluva kopiointi

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvollisuuden piiriin ts. minkälaisten aineistojen kopiointi ja minkälaista tekniikkaa käyttäen?

- analoginen – analoginen, esim. painetun aineiston valokopiointi
- analoginen – digitaalinen, esim. painetun aineiston skannaus
- digitaalinen-analoginen, esim. sähköisesti tallennetun aineiston tulostaminen paperille
- digitaalinen – digitaalinen, esim. tietoverkossa olevan aineiston tallentaminen puhelimen muistikortille tai pilvipalveluun

Käytettävä tekniikka ei ole itseisarvo, vaan merkityksellistä on se, mistä toteutustavasta oikeudenhaltijoille syntyy vahinkoa. Vahingon syntyminen tulee selvittää puolueettomalla tutkimuksella. On myös huomattava, ettei hyvitysmaksun piiriin voi kuulua verkkotallennuspalvelu eikä maksullisten suoratoistopalvelujen off-line tallennusominaisuus. Ensin mainitusta on nimenomainen sopimuslissenssisäännös, jonka tarkoitus on korvata oikeudenhaltijoille tallennuksesta syntyvää haittaa. Jälkimmäisessä on kysymys lissensioidusta palvelusta, johon palveluntarjoaja on ostanut oikeudenhaltijoilta oikeudet ja joihin sisältyy mm. off-line tallennus.

Hyvityksen toteuttamistapa

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennusalustamalla, niin mitkä laitteet, tallennusalustat ja palvelut tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaite, tallentava digisovitin, ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

Tulisiko maksun koskea kaikkia laitteita, tallennuslustoja tai palveluita vai voitaisiinko jotain niistä sulkea maksun ulkopuolelle yleisesti tai joissain tapauksissa? Millä perusteella (ks. jäljempänä maksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä)?

EU tuomioistuimen tapauksessa (Padawan, C-467/08) määritellään korvauksen piiriin kuuluviksi kopiointilaitteet, -koneet ja -tarvikkeet sekä kappaleenvalmistamispalvelut. Se, mistä näistä aiheutuu oikeudenhaltijoille vahinkoa, tulee selvittää puolueettoman tutkimuksen perusteella, mihin korvauksen tulee perustua.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamalla sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

Hyvitysmaksua ei voida periä nettiliittymämallilla, koska nettiliittymä ei ole EU tuomioistuimen linjaama (Padawan, C-467/08) kopiointilaite, -kone tai -tarvike taikka kappaleenvalmistamispalvelu. EU tuomioistuimen mukaan maksun on välttämättä liityttävä näihin.

Kysymys 5: Miten varojen kerääminen tulisi järjestää muissa kuin tallennusalustamallissa tai nettiliittymämallissa niin, että varat voitaisiin viime kädessä kerätä vain niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöönsä?

Nykyinen budjettirahoitusmalli on oikeudenmukainen, koska jokaisella verovelvollisella yksityishenkilöllä on mahdollisuus hankkia ja käyttää markkinoilla tarjolla olevia kopiointilaitteita, -koneita tai -tarvikkeita taikka kappaleenvalmistamispalveluita.

Maksun kerääminen ja maksun kohdentuminen

Kysymys 6: Tulisiko maksuvelvollisuus tallennusalustamallissa kohdentaa kaikkiin laitteiden ja tallennuslustojen valmistajiin, maahantuojiin sekä toissijaisesti jälleenmyyjiin sekä palveluiden tarjoajiin, jotka myyvät tuotteita tai palveluita, joiden loppukäyttäjä voi olla yksityishenkilö?

Tallennusalusta mallissa maksuvelvollisuuden kohdentuminen tulisi perustua puolueettomaan tutkimukseen siitä, mitkä kopiointilaitteet, -koneet ja -tarvikkeet sekä kappaleenvalmistuspalvelut aiheuttavat vahinkoa oikeudenhaltijoille.

Kysymys 7: Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

Kenenkään ei tulisi olla maksuvelvollinen, koska nettiliittymä ei ole kopiointilaite, -kone tai -tarvike taikka kappaleenvalmistuspalvelu.

Kysymys 8: Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?

Nykyisen mallin mukaisesti.

Maksun määräytyminen ja maksun suuruuteen vaikuttavat tekijät

Kysymys 9: Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

Puolueettomalla tutkimuksella on mahdollisuus selvittää se, millä tavoin ja missä määrin yksityistä kopiointia tapahtuu ja mitä vahinkoa se aiheuttaa oikeudenhaltijoille.

Kysymys 10: Millä tavalla laitteiden monikäyttöisyyden ja tallennuslaitteiden ja tallentamiseen käytettävien välineiden rajan hämärtyminen tulisi ottaa huomioon hyvitysmaksullisia laitteita ja alustoja sekä palveluita määriteltäessä ja / tai maksun suuruutta määrättäessä?

Puolueettomalla tutkimuksella on mahdollisuus selvittää se, millä tavoin ja missä määrin yksityistä kopiointia tapahtuu ja mitä vahinkoa se aiheuttaa oikeudenhaltijoille.

Kysymys 11: Millä tavalla teknisten toimenpiteiden käyttäminen tulisi ottaa huomioon?

Puolueettomalla tutkimuksella on mahdollisuus selvittää se, millä tavoin ja missä määrin yksityistä kopiointia tapahtuu ja mitä vahinkoa se aiheuttaa oikeudenhaltijoille.

Kysymys 12: Millä tavalla maksun suuruuden tulisi määräytyä nettiliittymämallissa?

Viitaten aikaisempiin vastauksiin, nettiliittymämallille ei ole perustetta EU tuomioistuimen ratkaisukäytännön valossa eikä sen vuoksi ole aiheellista arvioida maksun suuruutta.

Kysymys 13: Missä tilanteissa haitan voitaisiin katsoa vahingon olevan vähäinen ja millä perusteella? Olisiko määriteltävä tällaisen vahingon kynnyisarvo, ja jos olisi, niin mikä se voisi olla?

Puolueettomalla tutkimuksella on mahdollisuus selvittää se, millä tavoin ja missä määrin yksityistä kopiointia tapahtuu ja mitä vahinkoa se aiheuttaa oikeudenhaltijoille.

Maksun suuruus ja päätös maksun suuruudesta

Kysymys 14: Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopiointin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?

Nykyinen budjettirahoitusmalli on toimiva, mutta missä tahansa mallissa päätöksenteon tulee perustua puolueettomaan tutkimukseen yksityisestä kopiointista.

Kysymys 15: Mikäli hyvitysmaksu tulisi mielestänne toteuttaa esimerkiksi erillisellä rahastomallilla tai nettiliittymämallilla, niin millä perusteella ja minkälaisella päätöksentekomekanismilla hyvitysmaksun määrästä tulisi päättää?

Hyvitysmaksun määrän tulee aina perustua yksityistä kopiointia koskevaan puolueettomaan tutkimukseen, jolla selvitetään sitä, mikä on yksityisestä kopioinnista oikeudenhaltijoille aiheutuva haitta. Suomessa on vuodesta 2015 lähtien tehty varsin hyvää tekijänoikeuslakiin perustuvaa puolueetonta tutkimusta yksityisestä kopioinnista, mutta hyvitysmaksun määrittelyä ei ole tehty tutkimuksen perusteella, vaan tutkimuksesta ilmenevän haitan korvaamisen lisäksi hyvitysmaksuna on maksettu hyvitysmaksua myös haitan ylittävältä määrältä, mikä on tosiasiallisesti hyvitysmaksuksi piilotettua kulttuuritukea.

Kysymys 16: Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?

Lain edellyttämä yksityisen kopiointin puolueeton tutkimus hyvityksen oikean mitoituksen määrittelemiseksi on osoittanut, että yksityinen kopiointi on ollut laskussa jo vuosia. Vuodelle 2025 määritelty 5,5 miljoonan euron hyvitysmaksutaso voidaan vihdoin sanoa vastavan tutkimuksen mukaista yksityisestä kopioinnista oikeudenhaltijoille aiheutuvaa haittaa sekä myöskin muissa Pohjoismaissa vallitsevaa hyvitysmaksutasoa.

Hyvitysmaksukustannuksen henkilöllinen kohdentuminen

Kysymys 17: Miten mahdollinen vapautus hyvitysmaksusta tai maksetun hyvitysmaksun palautus olisi järjestettävä, jotta vapautuksen tai palautuksen saaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista, eikä kohtuuttoman vaikeaa?

Suomessa ei tule palata tallennusalustamalliin. Kysymykset itsessään jo osoittavat sen, että tallennusalustamalli synnyttäisi hallinnollista taakkaa ja ylimääräistä kustannusrasitusta. Lainsäätäjä on hyvin tunnistanut tallennusalustamallin ongelmat, ja niiden vuoksi lainsäätäjä on Suomessakin päättänyt siirtyä budjettirahoitusmalliin, jollainen on käytössä myös Norjassa ja Islannissa.

Kysymys 18: Tulisiko työnantajan työntekijän käyttöön hankkimien / vuokraamien älypuhelimien, joiden haltijana on luonnollinen henkilö, kuulua hyvitysmaksun piiriin, ja millä tavalla maksun keräämisen tällaisten puhelimien osalta tulisi tapahtua? Miten työntekijöiden käytössä oleviin kannettaviin tietokoneisiin tulisi suhtautua?

Suomessa ei tule palata tallennusalustamalliin. Kysymykset itsessään jo osoittavat sen, että tallennusalustamalli synnyttäisi hallinnollista taakkaa ja ylimääräistä kustannusrasitusta. Lainsäätäjä on hyvin tunnistanut tallennusalustamallin ongelmat, ja niiden vuoksi lainsäätäjä on Suomessakin päättänyt siirtyä budjettirahoitusmalliin, jollainen on käytössä myös Norjassa ja Islannissa.

Hyvitysmaksun alueellinen kohdentuminen

Kysymys 19: Onko hyvitysmaksun kerääminen mahdollista, jos yksityishenkilö ostaa tallennuslaitteen tai -alustan ulkomaisesta verkkokaupasta? Entä silloin, jos yksityishenkilö hankkii tallennuspalvelun (pilvipalvelu) ulkomailta?

Miten tällaista toimintaa voidaan valvoa? Mikäli tätä ei voida valvoa, olisiko tarkoituksenmukaisempaa kerätä hyvitysmaksua tallennuslaitteiden sijasta tai ohessa sellaisilta luonnollisilta henkilöiltä, joilla on laajakaistaliittymä Suomessa?

Tallennusalustamalli on hallinnollisesti hankala eikä siihen tule sen monista ongelmista johtuen Suomessa palata. Laajakaistaliittymä ei ole EU tuomioistuimen edellyttämä kopiointilaitte, -kone tai -tarvike eikä kopiointipalvelu. Perustetta hyvitysmaksun keräämiselle laajakaistaliittymistä ei ole.

Maksuvelvollisen tilitysvelvollisuus

Kysymys 20: Jos hyvitysmaksuvelvollisuus koskisi tallennuslaitteiden ja -alustojen valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja tallennuspalveluiden tarjoajia, niin miten maksu- ja tilitysvelvollisuus oikeudenhaltijoille olisi järjestettävissä niin, että sen aiheuttama kustannusrasitus ja hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman pieni?

Jos katsotte, että maksu olisi kerättävissä keskitetyimmällä tavalla, niin miltä taholta ja miten maksun kerääminen ja tilitysvelvollisuus hoidettaisiin?

Tallennusalustamalli on hallinnollisesti hankala. Kustannusrasituksen kohdentaminen oikeudenmukaisesti olisi työlästä ja olisi suuri vaara, ettei se kohdentuisi oikeudenmukaisesti.

Kysymys 21: Onko maksu- ja tilitysvelvollisuuden kannalta merkitystä, tapahtuuko tilitys yhdelle vai useammalle oikeudenhaltijoita edustavalle taholle?

Budjettirahoitusmallissa ei ole väliä, kuinka monelle tilitys tapahtuu, mutta tallennusalustamallissa hallinnollinen taakka on sitä suurempi, mitä useammalle taholle olisi tilitettävä.

Maksun keräävä taho ja maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille

Kysymys 22: Onko näkemyksenne mukaan tältä osin tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin?

Olisiko riittävää, jos laissa olisi säännökset yleisistä varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, joita noudattaen hyvitysmaksuvarat keräävä ja/tai tilittävä taho (tai tahot) voisi päättää jakosuhteesta yksilöllisten tilitysten ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin käytettävien varojen välillä sekä tilitysperusteista ja varojen jakamisesta?

Millä tavalla maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille tulisi järjestää niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kuluja?

Nykyistä tilannetta ei ole tarvetta muuttaa. Varojen tilitystä ja käyttöä koskevat perusteet tulee päättää viranomaisessa, koska on kysymys valtion tekemästä yksityisen oikeuden rajoituksesta. Päätöksentekoa kerättyjen varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista ei tule delegoida hyvitysmaksuvaroja kerääville ja/tai tilittäville tahoille. Varsinkin, jos hyvitysmaksuvaroja kerääviä ja/tai tilittäviä tahoja on useita, voisi oikeudenhaltijoiden yhdenvertaisuus vaarantua, jos eri tahot tilittäisivät kerättyjä varoja hyvin eri perustein.

Sopimuslisenssisäännöksen perusteella varoja tilitettäisiin myös järjestöihin kuulumattomille henkilöille, joilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta osallistua tilitysperusteita koskevaan päätöksentekoon, minkä vuoksi kerättyjen varojen tilitystä ja käyttöä koskevat perusteet tulee päättää virkavastuulla viranomaisessa.

Kysymys 23: Millä tavalla tulisi määritellä varojen jakautuminen eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille?

Puolueettoman tutkimuksen osoittamalla perusteella siitä, minkä verran yksityisestä kopioinnista aiheutuu haittaa eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille.

Järjestön valvonta

Kysymys 24: Onko näkemyksenne mukaan järjestön valvonnan osalta tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin? Jos on, niin mitä muutoksia ja millä perusteella?

Ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

Yhteenveto

Kysymys 25: Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:

nykyisin voimassaolevan budjettimallin pohjalta,

Kysymys 26: Onko olemassa jotain olennaisia näkökohtia, joita ei ole kysytty, mutta jotka katsotte tarpeelliseksi tuoda esiin?

Hyvitys tulee jatkossakin järjestää nykyisen budjettirahoitusmallin pohjalta, mutta niin, että hyvitys perustuu puolueettomaan tutkimukseen eikä sisällä piilotettua kulttuuritukea.

Ojala Jyrki
DNA Oyj